

העולם הזה, שבועון החדשות הישראלי. המערכת והמינהלה: תל אביב, רחוב גורדון 3, טלפון 03-243386. תאריך: 136. מען מברקי: "עולמפרם". מורפם ב"הדפוס החדש" בע"מ, תל אביב, רחוב בני אביגדור. הפצה: "גד" בע"מ. גלופות: "ציקוגרפיה כספני" בע"מ. העורך הראשי: אורי אבנרי. המוציא לאור: העולם הזה בע"מ.

קרא קרי.

הביטוי "נמר של נייר", לפחות במשמעותו בכתבי היושראש מאה, בא להצביע על דחליל הסרטינגיים שנועד להפחיד. בניגוד לנמר של ממש, אולם מאז החל להופיע בהעולם הזה מדור הספרותי של דן עומר נמר של נייר, הוא התגלה כנמר שנושך. אמ לשפוט על טיבו של מדור לפי מידת הצלחתו להרגיו אנשים, זהו מדור יוצא מהכלל. שכן, בשבועות המעטים בהם הוא מתפרסם, הוא הצליח להרגיו ולקומם יותר אנשים מאשר מדורים רחיקים יותר בעיתון. רק בשבוע שעבר התפרסם במדור מוכת בים (העולם הזה 2016) מיכתבה של מיכל סנונית מקיבוץ עין החורש על רשימתו המשוררת ותיבת המיכתבים של המערכת גדושה מיכתביהתגובה נוספים, לא פחות זועמים.

אחד מיכתבים אלה היה מכתבו של הכתב הכלכלי של העולם הזה, יגאל לביב, הנוצה למר דברים גם בתחום הספרותי. כיוון שחשתי מיד שמומדת לתערך כאן חגיגת התכתשות תרבותית, אני מעמיד את המדור הזה כנירה לעריכתה.

דהקן מכתבו של יגאל לביב:

כמעט שלושת אלפים שנה אחרי תום מילחמת התרבות בין היהדות למתייור-נים, נראה כי חזרת ההיסטוריה על עצמה, מבלי שגיבוריה למדו אל שכתו דבר. כל עוד התנהלה המילחמה על שדות-הקטל של המוססים-לסיפורת בעיתונות היומית, היה ניתן לצפות בה מן היציעים תוך הנפת אגודל מעלה או מטה, בהתאם לנשיות האישיות. אולם כאשר הצטרף גם הנמר של נייר (העולם הזה 2013) לאחד המדר-נות, ולדוקא על חסידיו ייבוא התרבות ה-יוונית-קלאסית במקום עידוד התרבות ה-ישראלית, ראיתי מקום למחות על כך.

לעצם העניין, יש להתייחס לנושא פיתוח התרבות כאל פיתוח כל מוצר אחר, תע-שייתי. התעשייה הישראלית לא קמה (אם ניתן לקרוא תעשייה למה שהוקם עד כה) בלי הגנה על מוצריה, מניעה של ייבוא מתחרה, ובעיקר אסור מחולק של דאמי-פינג (הצפה במחירים זולים), כמו פיתוח מטוס ישראלי או תכשיר כימי, כך יש גם לעודד ולהגן על תעשיית התרבות.

מכאן מסקנה ראשונה, כי עדיף להגן באמצעים מלאכותיים על ייצוא התרבות הישראלית, מפני הצפה של ייבוא תרבותי מנחות. השאלה איזה סוג או מגוון של מוצרי-תרבות יש לעודד, היא מישנית. החשוב הוא העיקרון, כי אין לתת לסאפפו או לקונפוזיוס לפרוח על חשבון יוצר ישראלי. גם אם צודק דן עומר, הוא הנמר של נייר, כי אין בתרבות הישראלית מור-צמים השווים לסאפפו, הרי אילו נהגו כזוהי אבות הכלכלה, לא היתה בארץ תעשייה מקורית כלשהי.

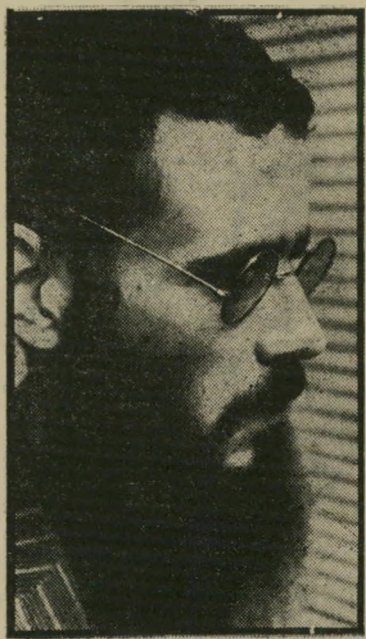
הנקודה השנייה היא, כי בעיני יש תמיד עדיפות לתרבות ישראלית על תרבות מייובאת. התרבות היא בניין על-רוחני, הי-משקף הרוח להשפיע על המסד הכלכלי-גשמי. כל תרבות מייובאת צומחת ממסד של ארץ-ייצורה, והיא נטע זר בכל ארץ אחרת.

ההיסטוריה מלמדת, כי יבוא תרבות זהה

להתקפת הנגד של דן עומר על יגאל לביב. היא מוגשת לכם כזה, באותו המחיר. להקן תגובתו של דן עומר:

מאז נערתי בהשומר-הצעיר בסוף שנות הארבעים ובראשית שנות החמישים, אני עסוק בבריחה מפני הסטאליניים בצורותיו השונות ובעיקר התרבותיות. נדמה היה לי בשנים האחרונות שאלה נעלמו סוף סוף מהגוף התרבותי הישראלי. לכן הפתית עה אותי נימת תגובתו הגלויה וניסרת של יגאל לביב בסיגנונה ובכוחות טיעוניה, החל מאידיוקים וכלה בפגיעה אישית.

א. אני מעדיף שיר טוב של יהודה עמיחי על שיר טוב של סאפפו מלסבוס ומעדיף שיר טוב של סאפפו חגי' על שיר מקורי משולל ערך כלשהו. ההעדפה השירית שלי היא איכותית ולא עקרונית. לכן יצאתי בנמר של נייר בהגנה על עקרונות העריכה של ירם ברנובסקי נגד קבוצת ספרותית-כלכלית אשר חשה את עצמה ניסגרת מהעוסקתיו הספרותיות. אני מת-פלא על יגאל לביב אשר האספקטים ה-כלכליים בהם עסק מאמרי ושפטו מעניני, כ-ב. טענותיו של יגאל לביב הינן סטא-ליניסטיות-ז'אנוביסטיות במהותן והן נוב-עות מתוך השקפת-עולם אותה הוא מציג בקטעי מישפטים ובין השורות, שבריי דיעוי-חיו של לביב המשתקפים בתגובתו משיי-כים אותו בעיני לזרם מחשבתי אשר המרכסיזם הלא-וולגארי מוקיע מאז מרכס. זרם זה שאותו מייצג לביב במיכ-

דן עומר נמר עם שיניים

תבו קרוי אקונומיים. ואם לצטט מדברי האיטלקי גרמשי הרי שהוא מיועד "עבור אנשים שאוהבים את ההרגשה שיש להם את כל ההיסטוריה וכל החכמה הפילוסופית והפוליטית בכיסם במחיר זול מבלי לטרוח וכל אלה מרוכזים בכמה נוסחות קצרות".

לנוכח נימוקיו של לביב עולה כי ההרג-שה שהוא נעזר באיזה ספרון אדום וקטן המיועד לאמריקה, הרואים הכל באופן חד-סטרטי ואשר מתוכו דולה לביב שבריי נוסחאות סטאליניסטיות בסיגנון "תרבות במדינה אחת" המזכיר את "סוציאליזם במדינה אחת", שלא כזר המקום להרחיב עליו את הדעת.

השקפותיו האנטי-קוסמופוליטיות של לביב יצאו מהו שנים רבות מסיגנון הדיבור של השמאל הרדיקאלי בעולם המערבי. אך אותי מרגיזה המחשבה של לביב מבקר אותי בנימוקים דאגוגיים של ספרות-על-פיי-נוסחאות, מבעד שטחים או נגד שט-חיס"ם קריטריון לטיב.

ג. אותו אקונומיים של לביב הינו ילד ממור של הקאפיטליזם. לכן לא מפליא שהוא מעלה בוויכוח על ספרות ותרבות טעוניה של חומות-מכס, תעשייה, מוצרים, דמפינג וכי, אם לתרגם את טיעוניהו הכל-כליים של לביב, אותם הסב לספרות, ולהח-יזרם אל הכלכלה הרי שטענותיו על הגנת תוצרת-הארץ זהות לטיעוני בומה שביט ותעשייני אשר ממלאים את טורי הכל-כלה-מטעם של העיתונות היומית. צר לי להשיב ללביב באותן מבעות-לשון בהן השיב שרה-בריאוו ויקטור בסרטיב לבור מה שביט: "כל עוד המוצר בחו"ל טוב

יותר ויותר מהותית לתוצרת-הארץ חליכוד 22 של עם גברת והכבול, בלום להיגריי בל, גראס - הרי שאני מרות מסובסדת וחסרת-עו בארץ.

ד. לביב קובע דברים לא לגבי רוסיה הטרום-מהפכנית. אם יו-ותיה היו מבוססות יותר הרי שהיה יודע כי התרבות המהפכנית שם ניוונה ברעבתנות מן תל פוטוריוס האיטלקי כך שאיני מבין את פירשן של שורות כמו, התרבות היא בניין על-רוחני המשקף ועוזר להשפיע על המסד הכלכלי הגשמי."

ה. כאשר לביב כותב, כך, אנג, גם בשטחים הכבושים בידי ישראל מלמדים תרבות-יהודית, הרי שהדבר נראה לי חמור. הבחינה הנערכות שם הן בחינות-בגרות ירדניות ומצריות וטרם הגענו ל"ימות-המישיח בהן עוסקות בחינות-בגרות אלה בתרבות היהודית.

ו. עם כל הכבוד שלי לשירי מאיר ויזל-טיר, דומני שקביעותיו של לביב ששיריו "קוראים תגר על כיושב השטחים, או שיריו של אשר רייך על מילתמיינס" הכיפורים, הן קביעות יומרגיות ונובעות מלדות ידועות של לביב את הנעשה בשירה העיברית. אם קיימת שירה טובה שנכתבה לאחר מלחמת יום-הכיפורים ומביעה את עוצמת האבסורד של קיומנו זו היא שירתו של יהודה עמיחי בספר שיריו האחרון (ספר אשר ניסים קלדרון שלהגנתו נחלץ לביב כתב נגד הנשיות היוניות שלו). על כל פנים, השירה הישראלית המתורגמת בקיור, ביירות וזמשק היא שירת עמיחי ונתן זך ולא שירת משורריה-התגר של לביב.

ז. דיעותיו של לביב על ספרי בוקר טוב מהפכה מכובדות בעיני. גם לא אטרח להתנצל על כך שספרי הוא, העתקת ספרו של עמוס קינן שזאה שתיים, גם לא אציין את העובדה שספרי נכתב בטרם ראה אור הספר ממנו העתקתי. אך מאחר ויגאל לביב כורך את איכותו הרעה של ספרי בדעותיו על ניסים קלדרון ומנחם פרי, על שאינם כותבים ספרות טובה" לטענת לביב, עלי לציין כי מעודי לא כותבי על הספרות שהם כותבים לטוב או לרע מאחר ושניהם מבקרים ולא סופרים. חבל שיגאל לביב אינו מבחין בין מבקר לסופר, דבר המשול להבדל שבין כתב לענייני-כלכלה ויוצרה של מישנה כלכלית, למשל.

ח. זה שיגאל לביב קרא את לווייה בצהרניים של ישעיהו קורן יותר מפעמיים אינו מחייב את טעמי הספרותי, אבל אם מדובר בהחלפת טעמים ספרותיים - אני קראתי פעם אחת את סיפורו של יצחק כוהנר אחרי הגשם, שפורסם לפני כשבוע באותו מוסף ספרותי אשר הגנתי עליו אינה נראית ללביב. זהו סיפור מדהים בעוצמתו אשר זך בהיץ בין חסיד הכיר בוש ומתנגדיו" כהגדרת לביב. סיפור זה הוא אחת מיצירות התרבות היחידות מאז מילחמת ששת-הימים שהייתי מציע להע-ניק להן את אותם מכסיימגן נגד יבוא-מיתחרה, כטענת לביב.

ט. לא התפלאתי ללמוד שקלאסיקה סי-נית או יוונית נוסחות שעמום על יגאל לביב. זאת מאחר והוא תוצר תרבותי מוב-הק של הברה שהצליחה במשך קרוב ל-שלושים שנה להגן בעזרת חומות-מכס מפני הנעשה בתרבות ובספרות העולמית ויצרה גוע של "ילידים" אשר כל קשר בינו לבין תרבות הוא מקרי בהחלט.

י. באשר לשגיאה אחרת שלי, "גוע-לית" לטענת לביב, בעניין אורי ברנש-טיגה, הרי שמעודי לא ייחסתי לשיריו את הטענה שהתפרסמו בסימן קריאה בגלל מודעות של אקסור (שיריו של ברנשטיין בדומה לשירים רבים אחרים בכתב-עת זה מתפרסמים בזכות היותם אטיגונים של שירי נתן זך ועמיחי). טענת אקסור שלי הופנתה לאשתי של אורי ברנשטיין, הי-מפרסמת בשעט-הדרה לזר. סיפוריה של גברת זו לא עמדו במבחן הפירסום ב-עכשיו ובבמות ספרותיות אחרות.

עד כאן מיכתב שכתובתו של דן עומר. אם יהיה סיבוב שני, אני מבטיח שלא תקופחו.

